

**STANOWISKO W SPRAWIE PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH PRZEZ
GMINNE KOMISJE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH**

Tytułem wstępu, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu w informacji o wynikach kontroli (Nr ewid. 14/2016/P/15/095/LPO, LPO.430.001.2016) wskazała, iż „Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadząc postępowania wobec zgłoszonych osób nadużywających alkoholu, przetwarzały ich dane, w tym tzw. dane wrażliwe, czyli np. dane o stanie zdrowia i o nałogach oraz dane dotyczące skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatach karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym. Prezydenci miast, burmistrzowie i wójtowie będący administratorami danych osób zgłoszonych gminnym komisjom, w większości skontrolowanych gmin, nie zagwarantowali prawidłowego, tj. zgodnego z ustawą o ochronie danych osobowych, przetwarzania tych danych. Nieprawidłowości w tym zakresie polegały przede wszystkim na nienadaniu członkom gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych upoważnień do przetwarzania danych zgłoszonych osób. W świetle art. 37 ustawy o ochronie danych osobowych, osoby przetwarzające dane powinny posiadać indywidualne upoważnienie nadane przez administratora danych. Upoważnienia administratora do przetwarzania danych zgłoszonych osób nie posiadali członkowie (żaden lub część z nich) 54,8 proc. skontrolowanych gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.”

Warto w tym miejscu wskazać również na stwierdzenie Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Poznaniu w informacji o wynikach kontroli (P/15/095, P-15-095-LPO-12-01) „Wójt Gminy, będący administratorem danych osób zgłoszonych gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, nie zagwarantował prawidłowego ich przetwarzania w świetle przepisów ustawy o ochronie danych osobowych. Dowodzą tego następujące okoliczności: Wójt nie nadał żadnemu z członków gminnej komisji, upoważnienia do przetwarzania tzw. danych wrażliwych, o których mowa w art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych. Tym samym, nie zabezpieczył tych danych przed przetwarzaniem z naruszeniem ustawy o ochronie danych osobowych, do czego zobowiązywał go art. 36 ust. 1 tej ustawy. Do przetwarzania danych, w myśl art. 37 ustawy o ochronie danych osobowych, mogą być bowiem dopuszczone wyłącznie osoby posiadające upoważnienie nadane przez administratora danych. Dopiero 15 października 2015 r., Wójt Gminy nadał członkom gminnej komisji stosowne upoważnienia do przetwarzania danych zgłoszonych osób.”

Należy tym samym podkreślić, iż w obu wyżej cytowanych dokumentach NIK podnosił, iż naruszenia w przedmiocie przetwarzania danych osobowych osób zgłoszonych do gminnych komisji wynikały z niestosowania przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922, ze zm.) w zakresie przetwarzania tych danych (także danych wrażliwych), a tym samym niezapewnienia należytej ochrony prawnej nad danymi przetwarzanymi przez gminne komisje w przedmiocie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu, nie zaś braku podstawy przetwarzania tych danych przez gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

Z uwagi na powyższe, należy podkreślić, iż zbiory danych osobowych znajdujące się w zasobach gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych podlegają przepisom ustawy o ochronie danych osobowych. Zgodnie z treścią przepisu art. 27 ust. 1 ww. ustawy „zabrania się przetwarzania danych m.in. o stanie zdrowia i nałogach”. W myśl ust. 2 pkt.2 cytowanego przepisu przetwarzanie danych, o których mowa w ust. 1, jest jednak dopuszczalne, jeżeli przepis szczególny innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą, i stwarza pełne gwarancje ich ochrony. Dlatego też dane te powinny być dostępne wyłącznie dla osób posiadających uprawnienie do przetwarzania ww. danych osobowych.

PARPA

PAŃSTWOWA AGENCJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
Aleje Jerozolimskie 155, 02-326 Warszawa | fax 22 250 63 60 | tel 22 250 63 25
e-mail: parpa@parpa.pl | www.parpa.pl

W obecnym brzmieniu ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487, ze zm.), dyspozycja art. 4¹ ust. 3 wskazuje, iż gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach swoich kompetencji nadanych niniejszą ustawą podejmują także czynności zmierzające do orzeczenia przez właściwy miejscowo sąd o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Przepis art. 26 ust. 3 ww. ustawy wskazuje, iż „Sąd wszczyna postępowanie na wniosek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych lub prokuratora. Do wniosku dołącza się zebraną dokumentację wraz z opinią biegłego, jeżeli badanie przez biegłego zostało przeprowadzone.” Tym samym, osobami upoważnionymi do przetwarzania ww. danych osobowych są tylko członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych na potrzeby postępowania dotyczącego zobowiązania do poddania się leczeniu odwykowemu. Działania gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych podlegają przepisom ustawy o ochronie danych osobowych, stąd też obowiązek zgłoszenia bazy danych gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

W myśl przepisu art. 40 ustawy o ochronie danych osobowych „administrator danych jest obowiązany zgłosić zbiór danych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 43 ust. 1. Wskazany przepis art. 43 ust. 1 zawiera zamknięty katalog danych nie podlegających rejestracji. Wobec faktu zaś, iż baza danych gminnej komisji nie zawiera danych wskazanych w powyższym przepisie, należy stwierdzić, że podlegają one obowiązkowi zgłoszenia do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, zaś administrator danych może rozpocząć ich przetwarzanie w zbiorze danych dopiero po zgłoszeniu tego zbioru GODO (w przypadku danych tzw. wrażliwych dopiero po zarejestrowaniu zbioru), chyba że ustawa zwalnia go z tego obowiązku (vide art. 46 ust. 1 i 2 ustawy). Oznacza to, że przetwarzanie danych osobowych bez zgłoszenia bazy danych jest działaniem sprzecznym z ustawą o ochronie danych osobowych.

Na gruncie powyżej wskazanych przepisów pojawia się pytanie, czy gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych jest podmiotem właściwym do zgłaszania takiej bazy danych. Administratorem danych, o którym mowa w art. 40 ustawy jest organ, jednostka

PARPA

PAŃSTWOWA AGENCJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
Aleje Jerozolimskie 155, 02-326 Warszawa | fax 22 250 63 60 | tel 22 250 63 25
e-mail: parpa@parpa.pl | www.parpa.pl

organizacyjna, podmiot lub osoba, o których mowa w art. 3 ustawy decydujące o celach i środkach przetwarzania danych osobowych (vide art. 7 pkt. 4 ww. ustawy). Natomiast organami, o których mowa w art. 3 ustawy są: organy państwowe, organy samorządu terytorialnego oraz państwowe i komunalne jednostki organizacyjne; podmioty niepubliczne realizujące zadania publiczne; osoby fizyczne i osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niebędących osobami prawnymi, jeżeli przetwarzają dane osobowe w związku z działalnością zarobkową, zawodową lub dla realizacji celów statutowych, które mają siedzibę albo miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, albo w państwie trzecim, o ile przetwarzają dane osobowe przy wykorzystaniu środków technicznych znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Niewątpliwie gminna komisja nie należy do kategorii „organów państwowych, organów samorządu terytorialnego lub państwowych i komunalnych jednostek organizacyjnych” (jedynych podmiotów publicznych wymienionych we wskazanym przepisie). Nie oznacza to jednakże, iż zbiory danych osobowych znajdujące się w posiadaniu gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych nie podlegają zgłoszeniu, a jedynie, iż podlegają one zgłoszeniu przez właściwy organ (w tym przypadku przez organ powołujący, na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi tj. wójta, burmistrza, prezydenta miasta).

Z uwagi na powyższe, dostęp do tego rodzaju danych mogą mieć jedynie osoby do tego upoważnione, a obieg korespondencji zawierającej wskazane dane powinien następować w taki sposób, aby osoby nieupoważnione nie miały wglądu w dokumentację zawierającą dane wrażliwe. Należy z całą stanowczością podkreślić, iż fakt, że pracownicy urzędu gminy/miasta są obowiązani do zachowania tajemnicy służbowej nie uprawnia ich do przetwarzania danych osobowych należących do zbioru gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (a przetwarzanie danych osobowych w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie danych osobowych oznacza wykonywanie jakiegokolwiek operacji na danych osobowych od momentu ich pozyskania – np. ich zbieranie, przekazywanie, rejestracja). Sytuacja, w której osoby nieupoważnione do przetwarzania danych wrażliwych będących elementem ww. zbioru danych (czyli osoby nie będące członkami gminnej komisji), mają możliwość dostępu do tych danych (czy to w formie papierowej w przypadku, gdy pisma zawierające dane są rejestrowane przez pracowników urzędu czy gdy dane te są dostępne dla pracowników urzędu w formie elektronicznej), jest niewątpliwie niedopuszczalna.

PARPA

PAŃSTWOWA AGENCJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
Aleje Jerozolimskie 155, 02-326 Warszawa | fax 22 250 63 60 | tel 22 250 63 25
e-mail: parpa@parpa.pl | www.parpa.pl

Zatem, dokumenty i korespondencja związana z procedurą zobowiązania do leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu, wpływająca do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych powinny być przechowywane w miejscu (np. archiwum gminnej komisji) zapewniającym ich ochronę oraz brak dostępu osób nieupoważnionych (spoza składu gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych). Przedmiotowe dokumenty, pisma, wnioski do sądu powinny być oczywiście przygotowywane tylko i wyłącznie przez członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, jako osoby upoważnione do przetwarzania ww. danych osobowych na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

PARPA

PAŃSTWOWA AGENCJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
Aleje Jerozolimskie 155, 02-326 Warszawa | fax 22 250 63 60 | tel 22 250 63 25
e-mail: parpa@parpa.pl | www.parpa.pl